

TEHNOLOŠKI PROCES KROJENJA

Krojenje je prva tehnološka operacija pri kateri se srečamo s tkanino. Izraz krojenje pomeni razrez materiala po kroju. Od kakovosti priprave kroja je odvisna kakovost krojenja in naprej cele proizvodnje oblačila.

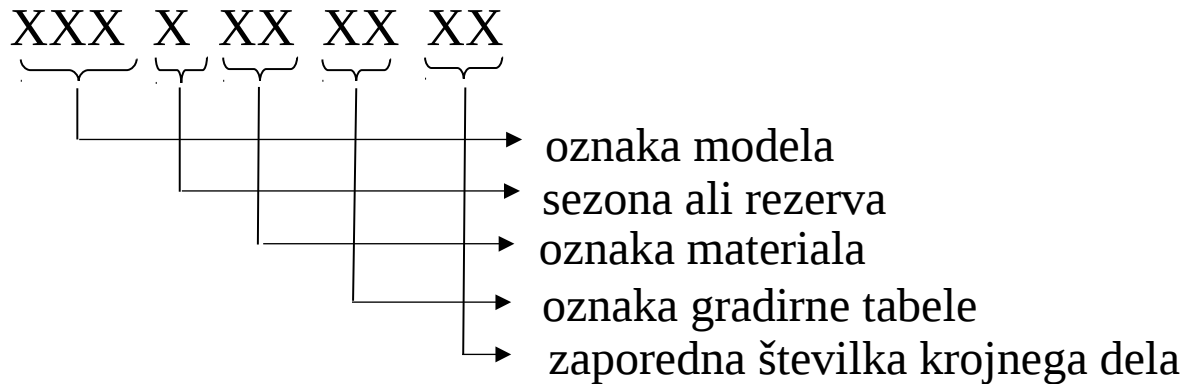
Operativna priprava krojenja obsega:

- Priprava osnovnega kroja oz. krojnih delov
- Gradiranje krojev
- Izdelava krojnih slik
- Izdelava polagalnih načrtov
- Izdelava plana krojenja po delovnem nalogu

Krojni del

Vsak krojni del mora vsebovati:

- oznako ali šifro

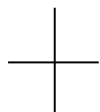

- velikostno številko
- oznake kontrolnih točk
- zahteve polaganja

Oznake:

- črta na krojnem delu mora potekati vzporedno z osnovo

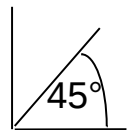
- ena od označenih smeri mora potekati vzporedno z osnovo

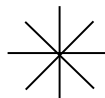
- smer polaganja pri lasastem blagu – pliši, žameti, kosmateno blago, blago z usmerjenim vzorcem, usnje – velur, potek v isti smeri, sicer je izgled drugačen

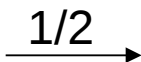
- označevanje smeri v katero se nagiba kraj (polaganje za posebne efekte: pod kotom 45° polagamo karo material, pod kotom 90° polagamo progasti material)

- označuje kot za katerega se zasuka krojni del v krojni sliki glede na smer osnove

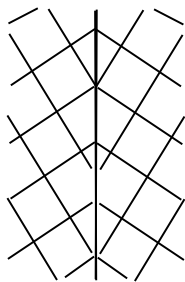

- poljubno obračanje

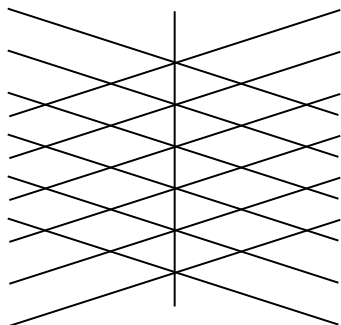

- oznaka za dodatek v velikosti $\frac{1}{2}$ raporta

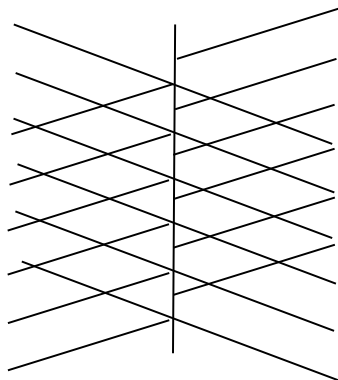
Ujemanje vzorca je lahko različno:

prečno ujemanje vzorca glede na simetrijo vzorca

ujemanje raporta vzorca glede na simetrijo šiva

prečno ujemanje vzorca brez simetrije šiva

Krojni del je potrebno prilagoditi glede na dimenzijsko stabilnost:

- dimenzijske spremembe (krčenje materiala)
- elastične lastnosti materiala

Dimenzijska stabilnost se vrednoti z:

- relaksacijsko krčenje (nepovraten proces)
- razteznost v vlažnem (povraten proces)

Površinsko krčenje izračunamo po enačbi:

$$S_p = S_o + S_v - \frac{S_o S_v}{100}$$

kjer je S_o krčenje v smeri osnove in S_v v smeri votka

Gradiranje

To je priprava krojev po velikostnih številkah.

Ločimo:

- linearno povečanje in zmanjšanje
- metoda interpolacije
- gradiranje z gradirnimi tabelami

Izdelava krojne slike

Vrste krojnih slik:

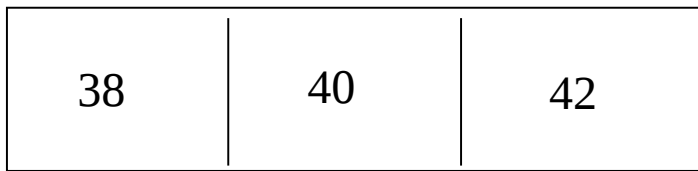
- **polovične**
- **cele**

Glede na strukturo krojnih delov se **cele** krojne slike delijo na :

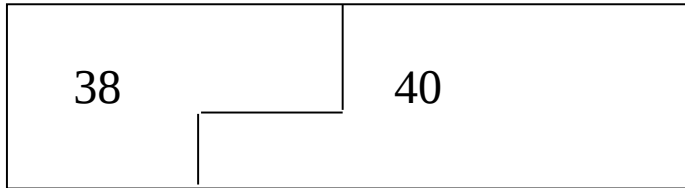
- **Enovelikostne** (v njej so krojni deli enake velikosti)
- **Večvelikostne** (v njej so krojni deli dveh ali več velikosti)
  - Istovelikostne (38 x 2, 40 x 4)
  - Raznovelikostne (38 + 40, 40 + 42)

Večvelikostne krojne slike delimo glede na strukturo krojnih delov na:

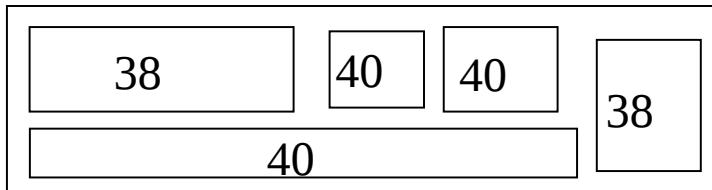
- » verižne
- » nazobčane
- » mešane
- » kombinirane

Verižna krojna slika

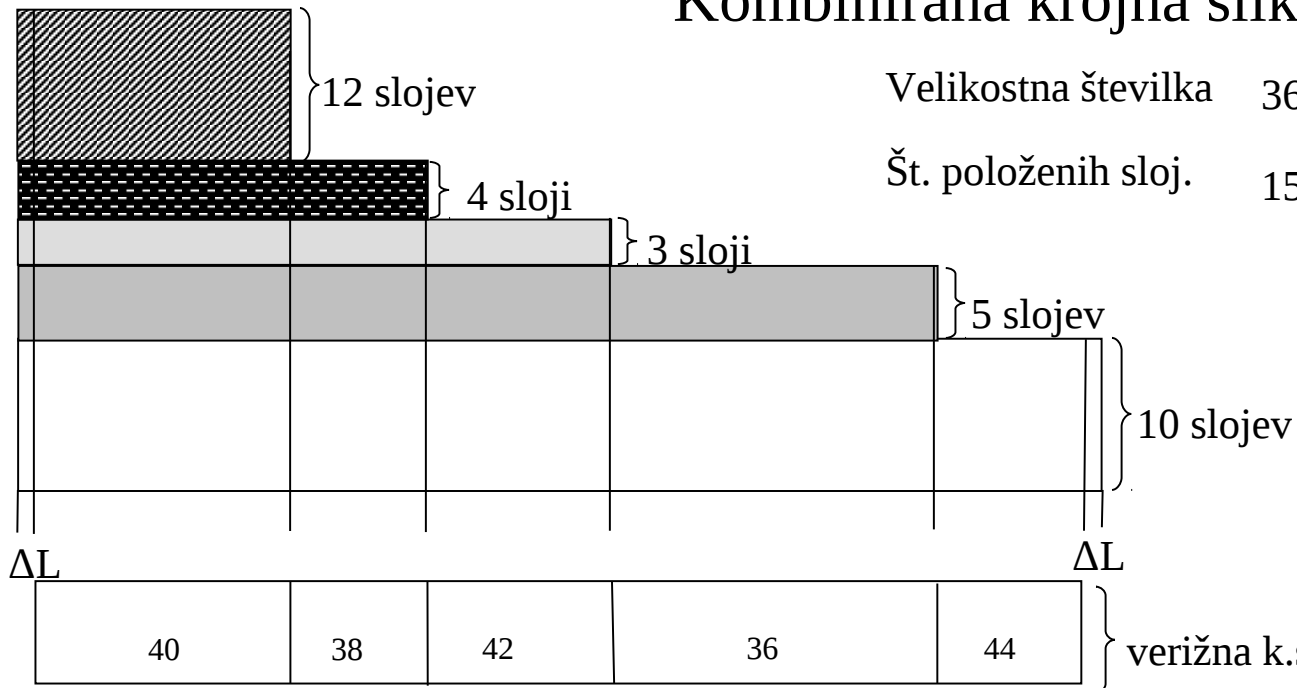

Nazobčana krojna slika

Mešana krojna slika

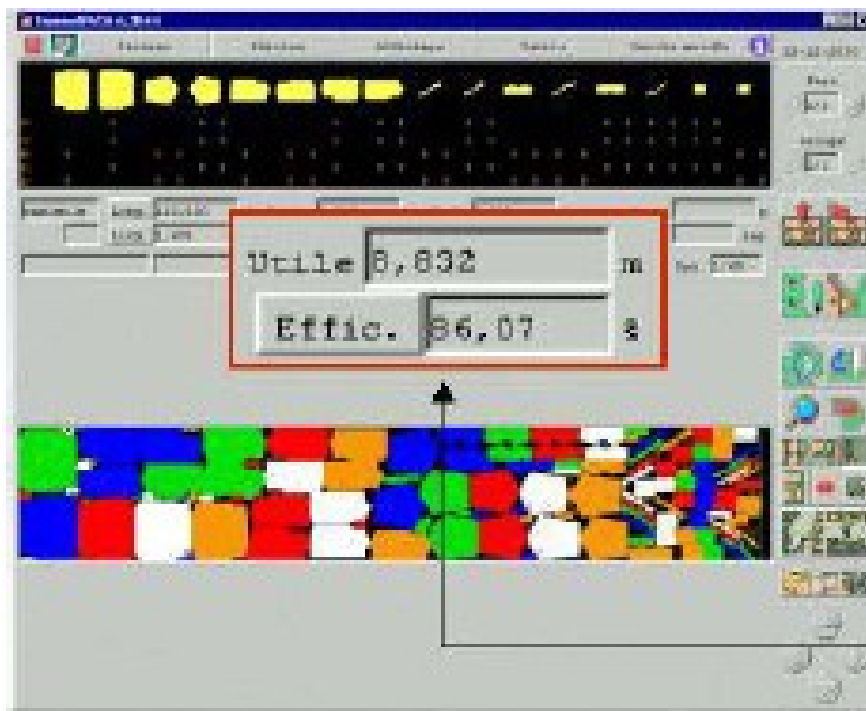
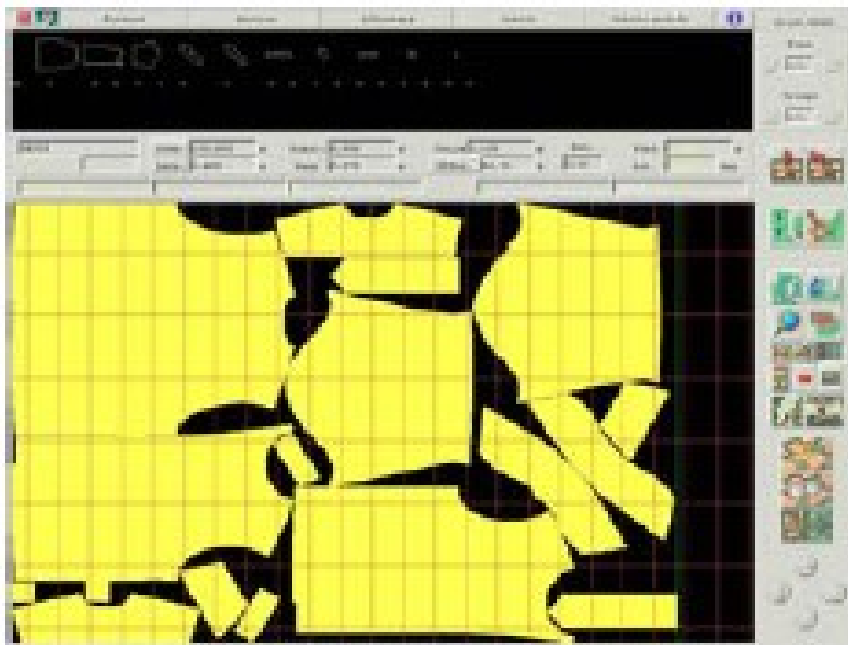
Kombinirana krojna slika

Velikostna številka	36	38	40	42	44
Št. položenih sloj.	15	22	34	18	10

Priprava krojne slike

Mateja ,

Izkoriščenost krojne slike

Elementi, ki vplivajo na izkoriščenost krojne slike:

- vrsta materiala oz. vzorca
- širina materiala
- vzorec oziroma raport in s tem način razvrščanja krojnih delov (enosmerno, dvosmerno)
- struktura krojne slike: enovelikostna, večvelikostna

Izkoriščenost krojne slike v %:

$$I_{KS} = \frac{A_N}{A_B} \cdot 100$$

A_N – neto površina krojne slike (površina vseh krojnih delov), A_B - bruto površina krojne slike ($A_B = L_{ks} + \check{S}_{ks}$, L_{ks} – dolžina, $\check{S}_{ks}$ – širina; širina krojne slike je upoštevana kot uporabna širina brez krajev)

Medkrojne izgube v %: $A_{med} = \frac{A_B - A_N}{A_B} \cdot 100$

Določitev porabe materiala na podlagi krojnih slik

Poleg elementov krojne slike vplivajo na izkoriščenost oz. porabo materiala naslednji elementi:

- izguba krojnih slojev – to je dodatek materiala na začetku in na koncu krojne slike
- ostanek materiala v blagovnih navitkih
- izgube zaradi napak v oz. na materialu
- izgube zaradi dokrojevanja

Poraba materiala je:

$$L_m = n (L_{ks} k_{iz} + \Delta L) ,$$

kjer je L_{ks} -dolžina krojne slike v cm, ΔL – dolžina dodatka na začetku in na koncu krojne slike (10 – 15 mm, tkanine z elastanom in pletiva pa 20- 30 mm), k_{iz} – koeficient, ki se nanaša na izgube materiala pri krojenju, n – število slojev

Koeficient izgube je:

$$k_{iz} = k_{os} + k_{in} + k_{dp},$$

kjer je k_{os} – koeficient, ki se nanaša na izgube materiala zaradi ostanka v blagovnem navitku v %,

k_{in} – koeficient, ki se nanaša na izgubo materiala zaradi izrezanih napak ali prekrivanja krojnih slojev v %,

k_{dp} – koeficient, ki se nanaša na izgubo zaradi dokrojevanja poškodovanih krojnih delov v %

Optimiranje krojnih slik

Optimiranje krojne slike je odvisno od več dejavnikov:

- optimalna sestava krojne slike
- optimiranje razreza z danimi krojnimi slikami z minimalnim ostankom materiala v navitkih
- stopničasto polaganje krojnih slojev v krojno plast
- optimiranje polaganja krojnih slojev v več velikostne krojne slike
- optimiranje polaganja z metodami optimiranja vseh komponent

Optimalna sestava krojne slike, potrebno je zagotoviti čim večjo krojno sliko:

- struktura krojne slike
- širina materiala
- vrsta modela in s tem način polaganja

Optimiranje razreza z danimi krojnimi slikami z minimalnim ostankom materiala v navitku temelji na optimalnem razvrščanju krojnih slojev v blagovni navitek. S kombinacijo razvrščanja različnih krojnih slojev v blagovni navitek se doseže minimalni ostanek blaga v posameznih navitkih. Poskušamo doseči, da se glavni ostanek akumulira v enem navitku – v enem kosu, ki se lahko kasneje koristno uporabi.

Omejitveni faktorji optimiranja razreza:

- napake v materialu (potrebno je prekrivanje ali naknadno krojenje ali izdelati izdelek drugorazredne izdelke)
- barvne razlike med navitki ali v navitku
- dolžina materiala v blagovnem navitku (odstopanje od deklaracije,..)